

Różnice pomiędzy Stowarzyszeniem Harcerskim, a innymi polskimi organizacjami harcerskimi na podstawie polskiej Wikipedii, stan na dzień 21.02.2010

Wiadomo nie od dziś, że polskie organizacje harcerskie różnią się znacznie między sobą mimo tych samych korzeni i ideału harcerskiego jakim jest Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie. Mam tu na myśli przede wszystkim różnice statutowe wynikające z różnych doświadczeń i wizji harcerstwa instruktorów w różnych organizacjach. Różnice te chciałbym opisać na podstawie artykułów pisanych na polskiej Wikipedii i jej siostrzanych projektów jako że są to jedne z najbardziej dostępnych źródeł wiedzy.

W swoim artykule chciałbym powiedzieć oczywiście o Stowarzyszeniu Harcerskim i trzech największych polskich organizacjach, które są najlepiej opisane na Wikipedii. Są to Związek Harcerstwa Polskiego, Związek Harcerstwa Polskiego i Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego Zawisza. Najtrudniej było mi znaleźć informacje o tej ostatniej organizacji i dlatego niektóre informacje na temat SHK Zawisza są niepełne.

W nawiasach, pochyłą czcionką umieściłem nazwy artykułów na podstawie których w danej chwili się pisałem, po ukośniku nazwa Wikiprojektu na którym artykuł się znajduje, jeśli nie ma nazwy projektu jest to sama Wikipedia.

1.Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie

Po pierwsze jak wszyscy wiemy w SH istnieją dwie roty Przyrzeczenia Harcerskiego. W innych organizacjach istnieje tylko jedna rota. W ZHP i ZHR jest ona identyczna z naszą rotą z Bogiem (*Przyrzeczenie Harcerskie/Wikiźródła*). W SHK Zawisza obowiązuje inna treść Przyrzeczenia. Brzmi ona: **Na mój honor z Łaską Bożą przyrzekam całym życiem służyć Bogu, Kościołowi, mojej Ojczyźnie i Europie Chrześcijańskiej, nieść w każdej potrzebie pomoc bliźnim i przestrzegać Prawa Harcerskiego.** (*Przyrzeczenie Harcerskie/Wikiźródła*).

Jeśli zaś chodzi o Prawo Harcerskie to w ZHR i SH jest ona identyczne. W ZHP nieco różni się pierwszy punkt *Harcerz sumiennie spełnia swoje obowiązki wynikające z Przyrzeczenia Harcerskiego*. W SHK Zawisza Prawo Harcerskie brzmi zupełnie inaczej niż w innych organizacjach. (*Prawo Harcerskie*)

1. Harcerz dba o swój honor, aby zasłużyć na zaufanie.
2. Harcerz jest lojalny wobec swojego kraju, rodziców, przełożonych i podwładnych.
3. Harcerz jest powołany do służby bliźniemu i jego zbawieniu.
4. Harcerz jest przyjacielem wszystkich i bratem dla każdego innego Harcerza.
5. Harcerz jest uprzejmy i rycerski.
6. Harcerz widzi w przyrodzie dzieło Boże, szanuje rośliny i zwierzęta.
7. Harcerz jest karny, każde zadanie wykonuje sumiennie do końca.
8. Harcerz jest panem samego siebie, uśmiecha się i śpiewa w kłopotach.
9. Harcerz jest gospodarny i troszczy się o dobro innych.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach.

2.Struktura organizacyjna

2.1.Władze naczelne

W ZHP najwyższą władzą jest Zjazd ZHP, zwoływany co cztery lata, który może zmieniać treść statutu a także wybiera władze naczelne reprezentujące Zjazd pomiędzy zjazdami. Są to: Przewodniczący ZHP (będący najwyższą funkcją w ZHP, którego najważniejszym zadaniem jest

kierowanie działalnością Rady Naczelnej ZHP), Naczelnik ZHP (który kieruje Główną Kwaterą ZHP), Rada Naczelna ZHP (będące władzą uchwałodawczą), Główna Kwatera ZHP (będącej zarządem ZHP), Centralną Komisję Rewizyjną ZHP i Naczelny Sąd Harcerski ZHP. (*Związek Harcerstwa Polskiego, Naczelnik Związku Harcerstwa Polskiego, Przewodniczący Związku Harcerstwa Polskiego, Główna Kwatera Związku Harcerstwa Polskiego, Rada Naczelna Związku Harcerstwa Polskiego*).

Najwyższą władzą ZHR jest również Zjazd zwoływany co dwa lata. Na Zjeździe wybierane są władze reprezentujące Zjazd. Należą do nich: Rada Naczelna ZHR, Naczelnictwo ZHR, Przewodniczący, Naczelnik Harcerzy i Naczelniczka Harcerek, do tego dochodzą Komisja Rewizyjna i Sąd Harcerski. Rada Naczelna składa się z Przewodniczącego ZHR, Naczelnika i Naczelniczki oraz 12 przewodniczących okręgów. Jest ona najwyższą władzą pomiędzy Zjazdami/ Naczelnictwo to Przewodniczący ZHR, Naczelnik, Naczelniczka i ośmiu członków wybranych przez Radę Naczelną. Jest to zarząd ZHR. (*Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, Zjazd ZHR, Rada Naczelna ZHR, Naczelnictwo ZHR*)

Władze SHK Zawisza są opisane bardzo słabo w artykule o tej organizacji jest jedynie napisane, że do władz naczelnych zaliczają się Sejmik SHK, Rada Naczelna SKH, Zarząd SHK, Przewodniczący Stowarzyszenia, Naczelnik Harcerzy, Naczelniczka Harcerek.

Dla ułatwienia przedstawiłem poszczególne funkcje w tabeli.

Funkcja	ZHP	ZHR	SHK Zawisza	SH
Władza „metodyczna”	Rada Nadzorcza ZHP/ZHR/SHK			Naczelnictwo SH
Zarząd	Główna Kwatera ZHP	Naczelnictwo ZHP	Zarząd SHK	
Najwyższa funkcja	Przewodniczący ZHP/ZHR/SHK			Naczelnik SH
„Drugi po Bogu”	Naczelnik ZHP	-	-	-
Najwyższa funkcja w pionie męskim	?	Naczelnik Harcerzy		Komendant Hufca Harcerzy
Najwyższa funkcja w pionie żeńskim	?	Naczelniczka Harcerek		Komendantka Hufca Harcerek
Komisja Rewizyjna	Komisja Rewizyjna			
Sąd Harcerski	Sąd Harcerski			

Można więc zauważyć, że największą różnicą jest to, że w innych organizacjach Skarbnik nie jest członkiem najwyższych władz. Występuje za to Przewodniczący i Naczelnik, których kompetencje nieco się różnią. Dodatkowo w ZHR i SHK nie ma jednego Naczelnika, tylko dwóch co wynika z podziału terytorialnego tych organizacji.

2.2.Podział terytorialny

Terenowymi jednostkami terenowymi ZHP są chorągwie i hufce. Chorągwie w przybliżeniu zajmują obszar jednego województwa. Jest 17, 16 wojewódzkich i chorągiew stołeczna. Chorągiew jest wspólnotą hufców. Hufce w ZHP składają się z jednostek podstawowych czyli drużyn i

gromad, a także ze szczepów, co nie zdarza się w SH. Wynika to z tego że zarówno chorągwie jak i hufce są w ZHP koedukacyjne tak samo jak szczepy. W SH powstanie szczepu podlegającego hufcowi jest możliwe, ale tylko wtedy kiedy będzie on składał się jedynie z jednostek tego hufca.

ZHR podzielony jest na dwie organizacje: Organizację Harcerzy kierowaną przez Naczelnika Harcerzy i Organizację Harcerek kierowaną przez Naczelniczkę Harcerek. Organizacje te dzielą się na chorągwie. Chorągwi męskich jest 12, do tego 3 namiestnictwa. Chorągwi żeńskich jest 9 do tego namiestnictwa. Chorągwie dzielą się na hufce. Hufce składają się z gromad i drużyn. Nie jest dokładnie wyjaśnione jaką rolę odgrywają szczepy. W ZHR występują jeszcze Okręgi. Są to wspólnoty najczęściej dwóch chorągwi z tego samego województwa. Jest to jedyny szczebel koedukacyjny w ZHR. Okręgów jest 13.

W obu tych organizacjach istnieją jeszcze związki drużyn i kręgi. W ZHP związek drużyn jest strukturą występującą pomiędzy podstawowymi jednostkami, a hufcem. Może też składać się z kilku szczepów. W ZHR jest to strukturą pomiędzy podstawowymi jednostkami, a chorągwią. Jest to hufiec nie spełniający wymagań regulaminowych ZHR. Kręgi są to jednostki działające jak podstawowe jednostki organizacyjne. Najczęściej występują kręgi instruktorskie skupiające instruktorów.

SHK dzieli się na chorągwie, dalej na hufce i szczepy, które składają się z drużyn i gromad. (*Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego Zawisza, Związek Harcerstwa Polskiego, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, Okręg ZHR, Chorągiew (harcerstwo), Hufiec, Szczep (harcerstwo), Związek Drużyn, Krąg (harcerstwo)*)

ZHP	ZHR		SHK Zawisza	SH	
	Organizacje Harcerzy i Harcerek	Okręgi			
	Chorągiew				
	Hufiec			Hufiec	Szczep
	Szczep				
	Drużyny i Gromady				
	Zastępy i Szóstki				

W Stowarzyszeniu Harcerskim hufce i szczepy są tak jakby zrównane. Teoretycznie możliwe jest istnienie szczepu podległego hufcowi o ile tworzą go jednostki wyłącznie z tego hufca, ale nie spotkałem się jeszcze z takim, bo co to za szczep bez harcerek:) W ZHP jest to możliwe, ponieważ tam wszystkie jednostki (także hufce) są koedukacyjne. W ZHR nikt nie myśli o koedukacyjnych szczepach jako że tam koedukacja występuje jedynie na szczeblu Okręgów. Można więc powiedzieć, że pod względem koedukacji pracy SH jest pomiędzy całkowicie koedukacyjnym ZHP, a ZHR.

3. Stopnie harcerskie i instruktorskie

3.1. Stopnie harcerskie

Istnieją dwa główne systemy stopni: pięciostopniowy i sześciostopniowy. Pierwszy stosowany jest w ZHR, SH i innych mniejszych organizacjach. ZHP używa drugiego systemu stopni. SHK Zawisza stosuje jeszcze inne stopnie.

Stopnie w systemie pięciostopniowym to Młodzik, Wywiadowca, Ćwik, Harcerz Orli i Harcerz Rzeczypospolitej, a w przypadku harcerek Ochotniczka, Tropicielka, Pionierka/Samarytanka, Wędrowniczka, Harcerka Rzeczypospolitej. Jak wiadomo w SH dla

trzeciego stopnia żeńskiego stosuje się nazwę „pionierka”. W ZHR nosi on nazwę „samarytanka”, choć wcześniej nazywał się „pionierka” tak samo jak u nas.

W ZHP system sześciostopniowy przedstawia się następująco. Chłopcy: Młodzik, Wywiadowca, Odkrywca, Ćwik, Harcerz Orli, Harcerz Rzeczypospolitej. Dziewczeta: Ochotniczka, Tropicielka, Pionierka, Samarytanka, Harcerka Orla, Harcerka Rzeczypospolitej.

Jak widać system pięcio i sześciostopniowy różnią się od siebie tylko w nieznacznie. W SHK Zawisza stopnie podzielone są na dwie gałęzie zieloną i czerwoną. Chłopcy w gałęzi zielonej zdobywają stopnie Wywiadowcy i Ćwika, a w gałęzi czerwonej Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej. Dziewczeta w gałęzi zielonej zdobywają stopnie Tropicielki i Pionierki, a gałęzi czerwonej Samarytanki, Wędrowniczki i Harcerki Rzeczypospolitej. Tak więc stopni męskich jest cztery, a stopni żeńskich pięć. Nie ma Młodzika, ani Ochotniczki co wynika z faktu że harcerz na próbie jest odpowiednio na próbie Młodzika lub też Ochotniczki i są to nieformalne nazwy stopni dla tych harcerzy i harcerek. (*Stopnie harcerskie*)

ZHP	ZHR	SH	SHK Zawisza
Młodzik/Ochotniczka			
Wywiadowca/Tropicielka			
Odkrywca/Pionierka	Ćwik/Samarytanka	Ćwik/Pionierka	Pionierka
Ćwik/Samarytanka			Ćwik/Samarytanka
Harcerz Orli/Harcerka Orla	Harcerz Orli/Wędrowniczka		
Harcerz Rzeczypospolitej/Harcerka Rzeczypospolitej			

Jak widać rozbieżności wynikają przede wszystkim przy stopniach Pionierki i Samarytanki. Jak przypuszczam w ZHR zmieniono nazwę Pionierki na Samarytankę, aby nazwa odpowiadała nazwie ZHP.

3.2. Stopnie instruktorskie

System stopni instruktorskich jest identyczny w ZHP, ZHR i SH. Nie udało mi się znaleźć informacji o stopniach instruktorskich w SHK Zawisza. (*Stopnie instruktorskie (harcerstwo)*)

4. Liczebność i zasięg

Największą polską organizacją harcerską jest jak wiadomo Związek Harcerstwa Polskiego. Drugi jest Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, a trzecie SHK Zawisza. Wszystkie te organizacje uznaje się za ogólnopolskie. Do ZHP należy 110729 harcerzy (stan na rok 2008), do ZHR 15080 (stan na rok 2007), nie ma niestety informacji o liczbie harcerzy w SHK Zawisza. (*Związek Harcerstwa Polskiego, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej*).

5. Grupy metodyczne

Największą różnicą jest istnienie w ZHP pionu starszoharcerskiego, którego nie ma w innych organizacjach. Jest grupa harcerzy dla której przewidziane są stopnie Odkrywcy i Ćwika, a u harcerek Pionierki i Samarytanki. Harcerze ci działają w osobnych drużynach zwanych starszoharcerskimi. Kolejną różnicą jest to, że w ZHP obniżone są progi wiekowe do poszczególnych grup (np. instruktorem można zostać w wieku 16lat), a także istnieją inne

dotatkowe grupy takie jak Starszyna i Seniorzy. Harcerze z tych grup działają odpowiednio w Kręgach Starszyny i Kręgach Seniorów. W innych organizacjach sytuacja wygląda podobnie. Najprościej będzie przedstawić to w tabeli.

ZHP	ZHR	SH	SHK Zawisza
Zuchy (6-10)	Zuchy (7-11)		
Harcerze (10-13)	Harcerze (11-16)		
Harcerze Starsi (13-16)	-	-	-
Wędrownicy (16-25)	Wędrownicy (+16)		
Instruktorzy (+16)	Instruktorzy (+18)		
Członkowie Starszyny (+25 bez zobowiązania)	-	-	-
Seniorzy (+55)	-	-	-

(Związek Harcerstwa Polskiego, Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego Zawisza, Drużyna (harcerstwo), Gromada (harcerstwo), Harcerz starszy, Instruktor harcerski, Starszyna harcerska, Senior ZHP)

6. Drużyny i Gromady

Jako że w ZHP istnieje pion starszoharcerski istnieją również drużyny starszoharcerskie, których nie ma gdzie indziej. We wszystkich organizacjach drużyny i gromady są podstawowymi jednostkami organizacyjnymi w których realizowany jest program.

Pierwszą ważną różnicą jest minimalna liczebność gromad i drużyn. Zarówno drużyny jak i gromady w ZHP i ZHR, aby działać muszą składać się z co najmniej 16 zuchów lub harcerzy. W przypadku drużyn wędrowniczych minimum wynosi 9 w ZHP i 10 w ZHR. Informacji o SHK nie ma.

We wszystkich organizacjach drużynowymi mogą zostać harcerze lub harcerki, którzy ukończyli 16 lat.

(Drużyna (harcerstwo), Gromada (harcerstwo))

7. Podsumowanie

Pomimo wielu różnic pomiędzy organizacjami harcerskimi nie można powiedzieć, że pracują one w zupełnie inny sposób. Większość z różnic dotyczy spraw technicznych takich jak system stopni czy też struktura organizacyjna, która jest inna w każdej z organizacji co wynika po prostu z ich liczebności.

Wszystkie organizacje opierają swój ideał wychowawczy na tym samym Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim, a także odwołują się do tych samych tradycji i historii. Bardzo podobnie opisane są cele statutowe wszystkich organizacji harcerskich, które można zawrzeć w dążeniu do stworzenia warunków do wszechstronnego rozwoju młodych ludzi, wychowaniu młodego pokolenia w tradycyjnych wartościach, w poszanowaniu dla drugiego człowieka, służbie Bogu i Ojczyźnie oraz kształtowaniu prozdrowotnych postaw abstynencji i aktywności ruchowej.

Materiał stworzony przez Dariusza Marciniaka w ramach próby na stopień Harcerza Orlego.